Uraohjausosaaminen tulevaisuudessa

Valtakunnallinen uraohjauspäivä 24.3.2021

Leena Penttinen
leena.penttinen@jyu.fi
Uraohjaajat ja -valmentajat ry
https://uraohjaajat.fi/

Mitä uraohjaus on?

(OECD 2004)

Palveluina

- Palvelujärjestelmiä
- Toimintoja, jotka suunnattu yksilöiden tukemiseen
- Elinikäistä uraohjausta

Tavoitteina

- Tukea yksilöllisiä prosesseja, ammatillisia ja koulutuksellisia valintoja, ammatillista suuntautumista, urasuunnittelua

Toteuttajina

- Oppilaitokset ja koulutusorganisaatiot
- Julkiset työelämäpalvelut
- Työpaikat
- Kolmas ja yksityinen sektori

Toimintoina

- Yksilöohjauksesta ryhmäohjaukseen ja verkkoon
- Kasvokkain sekä digitaalisia välineitä hyödyntäviä

Työmuotoina

- Menetelmiä, joilla tuetaan yksilön tietoisuutta itsestään ja mahdollisuuksistaan, urasuunnittelutaitoja työllistymistä & erilaisia siirtymiä.

Mistä puhutaan, kun puhutaan (ura)ohjauksesta?

ARVOISTA JA EETTISISTÄ KYSYMYKSISTÄ

“Aikaa, huomiota ja kunnioitusta”

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus

KOKONAISVALTAISUUDESTA

“Kysyttäessä, mikä on minulle paras ura, on kysyttävä, kuinka minun tulisi elää elämääni” (Peavy 2002)

VUOROVAIKUTUKSESTA JA KOHTAAMISESTA

“Ohjaus on yhteistoimintaa, jossa tuetaan ja edistetään oppimis-, kasvu-, työ- ja ongelmanratkaisuprosesseja siten että ohjattavan toimijuus vahvistuu” (Vehviläinen 2014, 12)

Uraohjausosaaminen erityisasiantuntijuutena?

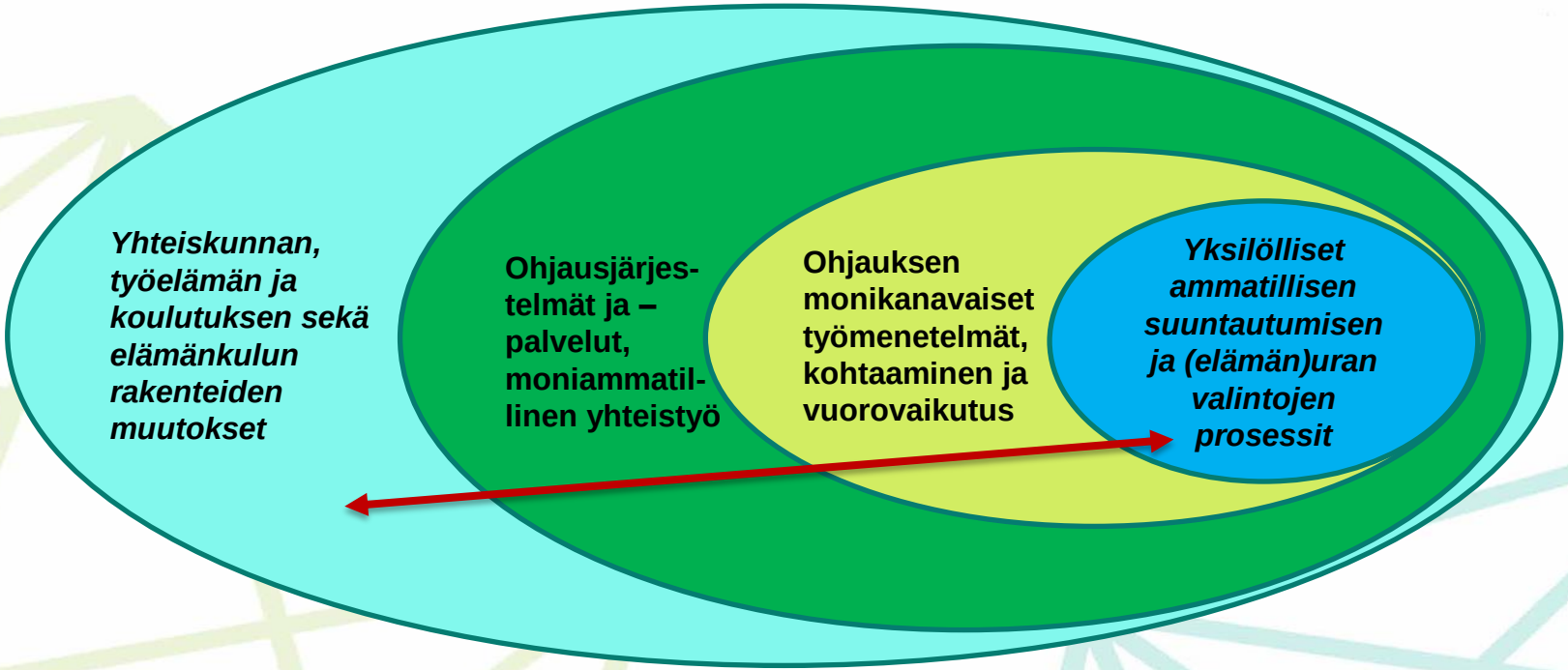

URAOHJAAJAT JA
-VALMENTAJAT RY

Uraohjauksen kohteellisuus ja monitieteinen teoriaperusta: Yksilöllisten ammatillisen suuntautumisen ja (elämän)uran valintojen prosessien ymmärrys uraohjausosaamisen ytimessä

Leena Penttinen 2021

Mitä osaan, pystynkö mihinkään, olenko huonompi vai yhtä hyvä kuin kaikki muut?

Mitä minulle on mahdollista, kun tulen tällaisesta perheestä, kulttuurista – en osaa edes kuvitella tekeväni toisin kuin vanhempani

Mitkä työtehtävät vastaisivat arvojani, millaisella työuralla voisin toteuttaa niitä?

Minäpystyvyys, kykyuskomukset,

(mm. Bandura 1985)

Yksilöllinen toiminta-horisontti, mahdollisuusrakenteet

(Hodkinson & Sparkes 1997)

Arvot,

ura-ankkurit

(Schein 1977)

Uramuuntuvuus muutoksissa

Tietoisuus, kontrolli, uteliaisuus, luottamus

(Savickas 2005)

Päätöksenteko ja uravalinnat

Haittaavat ajatukset

(Sampson ym. 2004)

Työtehtävien

& intressien/ persoonallisuuden yhteensovittaminen

Matching

(Holland 1985)

Minua kiinnostaa oma ammatillinen tulevaisuuteni, pystyn vaikuttamaan siihen ja toimimaan, vaikka tulisi takaiskuja

Millainen minä olen, mitä vaihtoehtoja minulle olisi, mikä olisi paras vaihtoehto, onpa vaikea valita, miten osaisin päättää!

Millaiset työtehtävät ja ammatit sopisivat kyvyilleni ja persoonallisuudelleni?

Leena Penttinen 2021

Uraprosessien linkittyminen elämänkulun suunnanottoihin

- Normatiiviset, ikään liittyvät tapahtumat
- Normatiiviset, historiaan liittyvät tapahtumat
- Odottamattomat, ei-normatiiviset ennakoimattomat elämäntapahtumat
- Linkittyvät elämänkulut: merkittäville toisille tapahtuvat asiat koskettavat myös itseä
- Yksilön oma toiminta ja muutoksen etsiminen
- Relationaalinen toimijuus

URAOHJAAJAT JA
-VALMENTAJAT RY

Yhteiskunnan, työelämän ja koulutuksen sekä elämänkulun rakenteiden muutokset ohjaustyön kehyksenä - yhteiskuntakriittistä asiantuntijuutta

Vuosisata uraohjausta

2000-luvun työelämä ja työurat täyttävät yksilön epävarmuuden ja huolen tunteilla
(Savickas 2005)

Muutosten holistisuus 2000-luvulla?

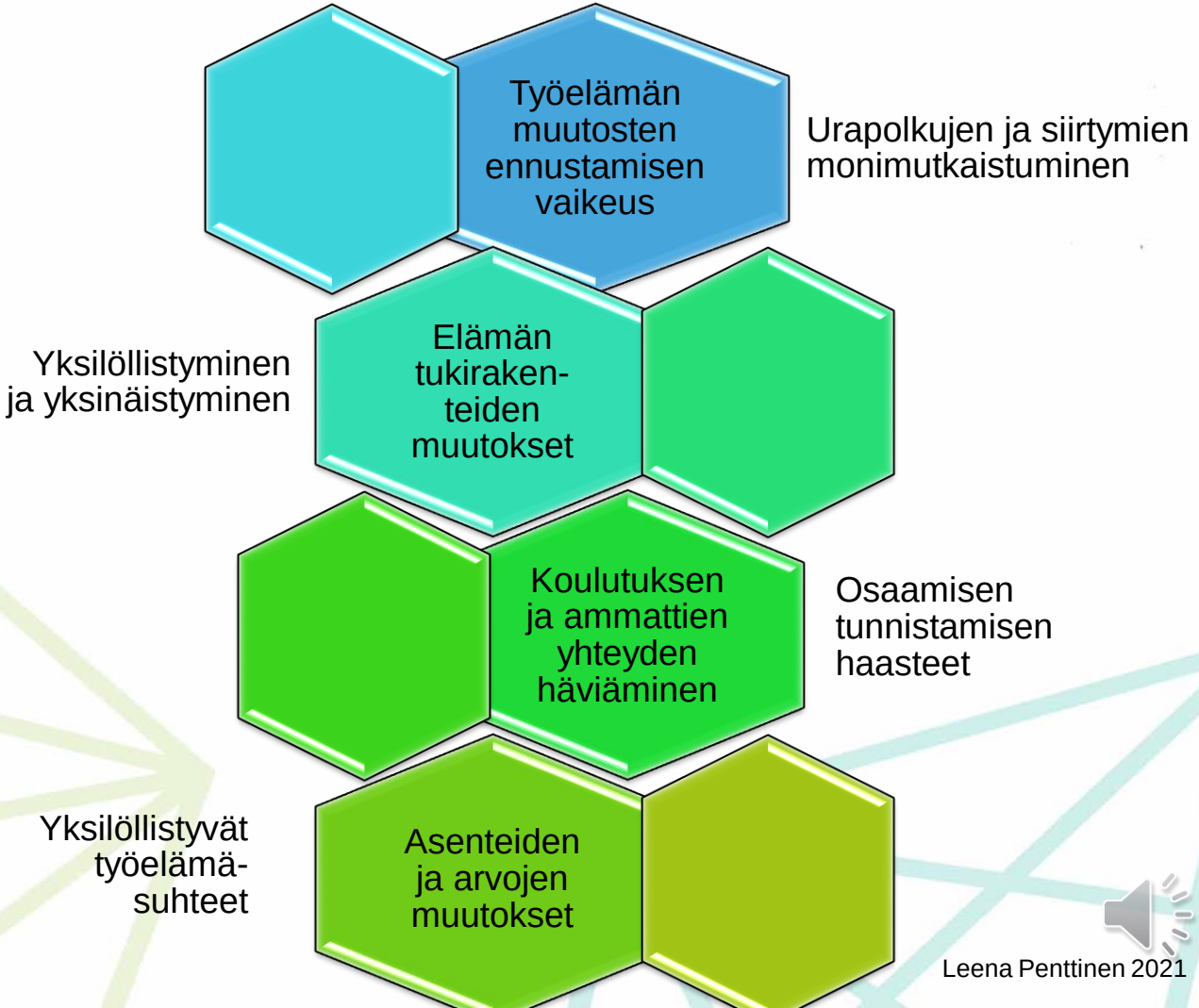

Leena Penttinen 2021

Työelämätieto uraohjauksessa

(Staunton 2018)

Rationaalinen

Tavoitteena laadukas, oikea, asianmukainen, riittävä tieto työelämästä, jonka perusteella etsitään itselle sopiva työtehtävä/koulutus: ns. matching

Konstruktivistinen

Työnantajien tarjoaman tiedon (työntehtäväkuvaus, palkkaus, organisaatio, uranäkymät jne.) lisäksi etsitään kulttuurista tietoa, jota arvioidaan suhteessa itselle merkityksellisiin asioihin (työnäkymien ja oman itsen ymmärtämisen välistä reflektiota)

Motivointi

Työelämätiedon tulisi tukea toivoa, luottamusta, uteliaisuutta, resilienssiä: tieto ei voi koskaan olla kattavaa (myytti), tavoitteena etsiä uusia näkymiä ja ymmärrystä avaavia mahdollisuuksia

Lukutaito

Tavoitteena oppia lukutaitoa työelämätiedon hankkimisessa ja jäsentämisessä (pääsy tietoon ja sen ymmärtäminen)

Radikaali

Työelämätieto nähdään valtarakenteiden kautta (työnantaja- ja koulutusorganisaatioiden dominanssi). Tavoitteena edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia tietoisuuden edistämisellä

Uraohjauksen muuttuvat toimintaympäristöt - asiantuntijuuden rajapintoja

Uraohjaus pedagogisena tavoitteellisena toimintana

Kohtaaminen uraohjauksessa edellyttää

- laaja-alaista
- monitieteistä
- tutkimus-perustaista
- pedagogista
- kriittistä ja
- refleksiivistä

asiantuntijuutta

URAOHJAAJAT JA
-VALMENTAJAT RY

https://uraohjaajat.fi/